

GÁIVUONA SUOHKAN
KÅFJORD KOMMUNE
Drift og utvikling

201503569-1

315
KV/

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Marjorstuen
0301 OSLO

Du čuijuhus/Deres ref:	Min čuij./Vår ref	Arkiivačoavdda/Arkivkode	Beaivi/Dato
	2015/1111-1	K54	05.06.2015

Krav om revisjon av konsesjonen til å foreta regulering og overføring i Guolasjohka¹, Kåfjord kommune

1 Bakgrunn for revisjonskravet

Kåfjord formannskap vedtok i sak 71/14 å kreve revisjon av konsesjonsvilkårene for Troms Kraft Produksjon AS' konsesjon til regulering og overføring i Guolasvassdraget. Kåfjord kommune fremsetter derfor med dette krav om revisjon av konsesjonen av 14. juni 1968 gitt til Troms Fylkes Kraftforsyning, nå Troms Kraft Produksjon AS, til å foreta regulering og overføring i Guolasjohka i Kåfjord. Kåfjord kommune fremsetter kravet på vegne av allmenne interesser i vassdraget etter vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3. Kåfjord kommune har arrangert folkemøter og har hatt møter med lokallaget i Norges Jeger- og Fiskerforbund, elveeierlaget og KNIK (Kultur og næring i Indre Kåfjord) i forbindelse med revisjonskravet.

Hovedformålet med en revisjon av konsesjonsvilkårene for Guolasjohka er for Kåfjord kommunes del å bedre miljøforholdene i vassdraget, for fisk og øvrig naturmangfold.

Det er fra kommunens ståsted sentralt å avklare om pålegg om minstevannføring både oppstrøms og nedstrøms kraftverket og miljøtilpasset driftsvannføring nedstrøms, kan bidra til å bedre forholdene for de ulike fiskebestandene som er påvist i vassdraget, slik at man kan få tilbake selvproduserende bestander av laks og sjørøye og bedre vilkårene for bestanden av sjørørret.

Videre ønsker kommunen å begrense effektkjøringen i Guolasjavri, som er reguleringsmagasinet for Guolasjohka kraftverk. Målinger ved målepunkt Holmbru – nedstrøms kraftverket – viser store vannføringsvariasjoner. Effektkjøring medfører tidvis tørrlegging av elva, som igjen fører til gjengroing av elveleiet og fiskedød.

Guolasjohka/Guolasjokka er samisk og på norsk betyr navnet «Småfiskeelva», noe som indikerer at det har vært godt fiske i elva tidligere

Poastačuijuhus/Postadresse:
Postboks 74, 9148 Olderdalen

Fitnančuijuhus/Besøksadresse:
Øverveien 2, 9146 Olderdalen

Telefovdna/Telefon Sentralbord:
77 71 90 00

Bánkkokontu/Bankkonto:
4785 07 00024

E-poasta/E-post:
postmottak@kafjord.kommune.no

Interneahtta/Internett:
www.kafjord.kommune.no

Organisašuvdnanr/Org.nr:
940 363 586

Kommunen er videre opptatt av at det tas inn standardvilkår for naturforvaltning i konsesjonen, slik at sektormyndigheten har hjemmel for å pålegge tiltak som naturfaglige undersøkelser, fiskeutsetting, biotopjustering mv.

Videre ønsker kommunen undersøkelser av grunnvannsspeilet for å måle hvor mye grunnvannet har sunket i forhold til før reguleringen. Det er avgjørende å få avklart hvordan endringen i grunnvannsnivået påvirker det biologiske mangfoldet i og rundt elva.

Kommunen vil i punkt 3 nedenfor utdype bakgrunnen for kravet om revisjon. I punkt 2 nedenfor beskrives prioriteringen i Nasjonal gjennomgang og revisjonskravets forhold til vannforvaltningsplanen.

2 Prioritering i nasjonal gjennomgang og samordning av revisjonskravet med vannforvaltningsplanen for Troms vannregion

2.1 Nasjonal og regional prioritering

I rapporten «*Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022*» – Nasjonal gjennomgang – fra september 2013 er Kåfjordelva satt i kategori 1.2. Så vidt kommunen er kjent med pågår det nå et arbeid som muligens vil resultere i at Kåfjordelva med reguleringsmagasin og overføringer settes til prioritet 1.1 i endelig vannforvaltningsplan for vannregion Troms. Dette vil imidlertid ikke bli avklart før vannforvaltningsplanen med tiltaksprogram sendes ut på 2. gangs høring i begynnelsen av juli 2015. Endelig vedtak av planen i Troms fylkesting vil ikke skje før i desember 2015, og Kåfjord kommune vil derfor ikke vente med å fremme kravet om revisjon til plandokumentene er vedtatt i fylkestinget.

2.2 Miljømål og tiltak i planperioden 2016-2021

Uavhengig av den endelige prioriteringen regionalt, er det foreslått miljømål for vannforekomster som inngår i reguleringen, som tilsier at det åpnes og gjennomføres revisjon innenfor kommende planperiode, 2016–2021. Herunder er miljømålet «*Godt Økologisk Potensial*» (GØP) foreslått for Guolasjavri – inntaksmagasin for Kåfjord kraftverk – innen kommende planperiode. For Guolasjohka (206-30-R) er det foreslåtte miljømålet «*Moderat Økologisk Potensial*». I neste planperiode antar kommunen at miljømålet vil være GØP også for Guolasjohka og tilknyttede vannforekomster. En revisjon bør derfor åpnes så snart som mulig dersom aktuelle tiltak i en revisjon skal få effekt og bidra til å oppnå miljømålet i kommende og neste planperiode, se også punkt 3.1 nedenfor.

Troms Vannregionmyndighet sendte 24. april 2015 ut en excel-oversikt med foreslåtte tiltak i vannforekomster i regionen. For vannforekomster innenfor Kåfjord Kraftverk-reguleringen er det foreslåtte en rekke ulike tiltak. Herunder er det foreslått minstevannføring, variabel minstevannføring, vilkårsrevisjon og biotoptiltak.

3 Revisjonskravet

3.1. Revisjon må åpnes i kommende planperiode – 2016-2021

Revisjon er ikke i streng forstand et *tiltak* etter vannforskriften, men en revisjon vil som regel være en nødvendig prosess for å innhente kunnskap om virkningene av ulike tiltak og å pålegge tiltak som minstevannføring, miljøtilpasset driftsvannføring, magasinrestriksjoner mv. En revisjonssak i seg selv vil ikke bidra til å nå miljømålene for vannforekomstene som inngår i revisjonsobjektet, men de tiltakene som pålegges i revisjonen vil kunne bidra til dette.

Troms Kraft Produksjon AS' konsesjon til regulering og overføring i Guolasjohka er gitt i kgl.res. av 14. juni 1968, og kan dermed revideres fra 14. juni 2018. Etter kommunens syn innebærer dette at konsesjonen bør åpnes for revisjon nå, både i medhold av vannforskriften av 2006 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3.

Konsesjonen til regulering av og overføringer i Guolasjohka ble gitt med et revisjonsintervall på 50 år, jf. konsesjonen post 1. Dette innebærer at nye vilkår i utgangspunktet skal *tre i kraft* fra 50 år etter at konsesjonen ble gitt, ikke at revisjonssaken først skal åpnes etter 50 år. Dette følger blant annet av forarbeidene til endringer i vassdragsreguleringsloven i 1992, Ot.prp. nr. 50 (1991-1992) punkt 7.4.2.1:

«Som nevnt uttrykker vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 femte ledd at "Når konsesjon er gitt på ubegrenset tid, kan vilkårene for konsesjon tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år".

Meningen må være at revisjonen skal innebære en realitet når 50 år er gått, ikke at arbeidet kan påbegynnes etter 50 år. Det samme vil være tilfelle etter de nye regler. Etter 30 år fra ikrafttredelsestidspunktet skal de nye vilkår være virksomme. Konsesjonsmyndighetene kan derfor påbegynne revisjonsarbeidet i god tid før perioden utløper. Det må påligge disse myndighetene en aktivitetsplikt med sikte på å forberede revisjonen. Det må opprettes kontakt med regulanten og representanter for berørte interesser og fagmyndigheter.» (Vår understrekning.)

Nye vilkår kan følgelig tre i kraft fra 14. juni 2018, og kommunen er derfor av den oppfatning at revisjonssaken bør åpnes snarest mulig for at forutsetningene i forarbeidene skal oppfylles. Erfaring har vist at de revisjonssakene som hittil er avgjort, tar svært lang tid å ferdigbehandle, for enkelte mer enn ti år. For å få bedret miljøforholdene i vassdraget ønsker Kåfjord kommune derfor at revisjonssak åpnes snarest mulig, slik at nye vilkår kan tre i kraft i hvert fall innenfor kommende planperiode.

3.2 Nærmere om revisjonskravet

3.2.1 Innledning

Som beskrevet innledningsvis er Kåfjord kommunes hovedformål med revisjonskravet å bedre miljøforholdene i vassdraget. Det er viktige økosystemtjenester som påvirkes og forringes av reguleringen av Guolasjohka, og som kommunen ønsker å beskytte og forbedre. Det er sentralt for kommunen at konsesjonsvilkårene moderniseres og ajourføres, slik at man blant annet får inn

standard naturforvaltningsvilkår og for fremtiden har hjemmel til å pålegge aktuelle undersøkelser om naturfaglige forhold i vassdraget.

Kommunen vil i punktene nedenfor overordnet beskrive konkrete tiltak og hvorfor kommunen ønsker disse tiltakene. I tillegg til miljøforbedrende tiltak er kommunen opptatt av at revisjonsprosessen gir mer kunnskap om forhold som er bestemmende for fisk og annet biologisk mangfold i vassdraget.

3.2.2 Endringer i manøvreringsreglementet for å redusere effektkjøring

Effektkjøring har store negative konsekvenser for elva og vassdragsmiljøet. Ved målepunktet ved Holmbru (206.2.0) nedstrøms kraftverket er det store variasjoner i vannføringen. Når elva tørrlegges blir det en tørr strandsone, som blant annet medfører gjengroing av elveleiet.

Det er også dokumentert fiskedød som følge av effektkjøring, ettersom fisken vandrer opp i elva og forbi kraftverket på vanlig vannføring, og dør når vannføringen synker. Dette er dokumentert av både elveeierlaget og KNIK (Kultur og næring i Indre Kåfjord).

Ved slipp av miljøtilpasset driftsvannføring gjennom kraftverket kan man i alle fall unngå at vassdraget nedstrøms tørrlegges med de konsekvenser det får for fisk og vassdragsmiljø.

3.2.3 Minstevannføring av hensyn til anadrom fisk

Etter kommunens syn må også slipp av minstevannføring fra inntaksmagasinet Guolasjavri vurderes som et aktuelt tiltak i en revisjonssak. Minstevannføring er særlig viktig av hensyn til fisk.

Ifølge lakseregisteret er det ikke per i dag registrert bestander av laks eller sjørøye i Kåfjordelva. Fangststatistikk i lakseregisteret viser at det ble tatt noe laks i perioden 1999-2002 (hhv. 73, 70, 22 og 34 laks i disse årene), men at det har vært lite fangst av sjørøye og sjørørret i perioden 1995-2014, som er årene statistikken omfatter. Det er en usikker bestand av sjørørret og vassdragsregulering er angitt som «avgjørende» påvirkningsfaktor.

Det er lite kunnskap om fiskebestander i elva som kan si noe om forholdene *før* reguleringen. Imidlertid er det velkjent at det stod *laks* – usikkert om dette var laks, røye eller ørret da all fisk ble omtalt som *laks* – i kulper oppstrøms kraftverket og i øvre deler av Guolasjohka. Kommunen ønsker derfor at kunnskapen om fisk i elva bedres, slik at det kan avgjøres om det er grunnlag for å oppnå en selvrekrutterende eller høstbar bestand av de ulike fiskeartene som er påvist i vassdraget.

I Nasjonal gjennomgang er Kåfjordelva omtalt på side 266. Her fremgår det at 8 kilometer av elva regnes som anadrom strekning, og 2 kilometer ligger oppstrøms kraftverket. Et aktuelt tiltak som er foreslått i rapporten er derfor minstevannføring fra Guolasjavri av hensyn til anadrom fisk. Hvilket minstevannføringslipp som bør pålegges av hensyn til fisk og annet biologisk mangfold i elva, må vurderes nærmere i revisjonssaken.

3.2.4 Etablering av kulper og terskler i hovedløpet og i sidevassdrag

Et aktuelt tiltak i tillegg til et minstevannføringslipp fra Guolasjavri er etablering av kulper og terskler som fisken kan stå i, både i Guolasjohka og i sideelver.

3.2.5 Etablering av fiskesperre

Kommunen ønsker også vurdert om det skal settes opp fiskesperre ved inntaket til kraftstasjonen for å forhindre fiskedød.

3.2.6 Tiltak av hensyn til biologisk mangfold – mer kunnskap

Det er registrert viktige og svært viktige naturtyper i områdene rundt Guolasjohka. Det er blant annet registrert «*svært viktig*» bekkekløft og bergvegg oppstrøms kraftverket, ved Ankerlia, samt «*viktig*» flommarkskog med gråor ved Oterholmen. I Nasjonal gjennomgang står det at bekkekløften «*omtales som Europas dypeste canyon*».

Lokalbefolkningen i området rundt Guolasjohka sier at grunnvannsspeilet har sunket betraktelig etter reguleringen. Dette har blant annet påvirket avlinger og brønner. Kommunen ønsker en kartlegging av grunnvannsspeilet og hvilken betydning redusert grunnvann har for det biologiske mangfoldet.

Frostrøyk fra kraftstasjonen og nedover påvirker også det lokale klimaet. Kommunen mener det bør undersøkes hvordan dette påvirker lokalklimaet og biologisk mangfold.

Kommunen mener at revisjonsprosessen må se nærmere på tiltak av hensyn til biologisk mangfold. Minstevannføring kan være et aktuelt tiltak også for å bedre det biologiske mangfoldet. Det er sentralt med kunnskapsinnhenting for å avklare hvordan reguleringen påvirker biologisk mangfold i og langs elva.

3.2.7 Elva som kulturell og sosial møteplass

Før reguleringen var elva og elvebredden en møteplass for sosiale og kulturelle aktiviteter. Når elva etter reguleringen har hatt begrenset vannføring, har den mistet sin funksjon som arena for overføring av læring, kultur og tradisjon i forbindelse med friluftsliv og fiske. Den eneste måten man kan få reetablert «*elvesia*» som begrep og sosial arena, er etter kommunens syn med vannslipp fra Guolasjavri.

3.2.8 Økt isdannelse i Kåfjorden

Etter reguleringen har isdannelsen i Kåfjorden økt betraktelig. Før reguleringen frøs isen ut til Oksnes/Håkjerringberget, men nå fryser isen ut hele Kåfjorden til Mandalsklubben hvis den ikke brytes.

4 Andre forhold som må vurderes i revisjonssaken

Kommunen mener at det ved vurderingen av størrelsen på vannslipp må tas hensyn til at reguleringen utnytter et økt tilsig i forhold til det som var forutsatt da konsesjonen ble gitt i 1968. I Nasjonal gjennomgang på side 41 er det oppgitt at Troms har hatt et økt tilsig på 3,8 % i tilsigsserien 1981-2010 sammenlignet med forrige tilsigsserie. Det antatte krafttapet ved et vannslipp bør derfor også vurderes opp mot økt tilsig for de nedbørfeltene som tas inn i Kåfjord kraftverk. Kommunen mener også det bør tas høyde for at klimafremskrivninger opererer med mellom 2-16 % økt tilsig i perioden 2021-2050, selv om det er usikkerhet knyttet til dette tallet.¹

5 Avsluttende bemerkninger om revisjonskravet

Kåfjord kommune ber om at NVE åpner revisjonssak så snart som mulig, slik at effekten av miljøforbedrende tiltak vil oppnås i kommende eller neste planperiode etter vannforskriften. I Olje- og energidepartementets veileder til revisjonssaker av 2012 står det følgende på side 16:

«Praksis har vært at det åpnes for revisjon dersom de krav som stilles ligger innenfor det som det er mulig å få endret i en revisjonssak. Dette er en praksis som vil bli videreført.»

Kommunen har fremmet krav om tiltak som ligger innenfor det som er mulig å få endret i en revisjonssak, og mener derfor at revisjon skal åpnes på bakgrunn av det foreliggende kravet.

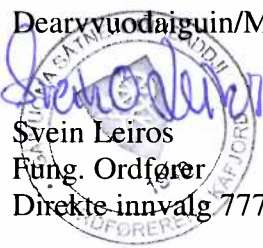
Etter kommunens syn er det revisjonsprosessen som vil gi det beste kunnskapsgrunnlaget for å vurdere konkrete tiltak, herunder størrelse på minstevannføring mv. Kommunen tar derfor forbehold om at ny kunnskap i revisjonsprosessen kan medføre at kommunen på vegne av allmenne interesser i vassdraget vil endre utforming av sine krav eller komme med nye krav i saken. Kommunen ber om å bli holdt orientert om alle saksbehandlingsskritt i saken, og anser seg som *part* i saken på vegne av de allmenne interesser i vassdraget, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav e.

¹ Se side 40 i Nasjonal gjennomgang.

Vi imøteser NVEs tilbakemelding på revisjonskravet.

Med vennlig hilsen

Dearvuodaiguin/Med hilsen

Svein Leiros
Fung. Ordfører
Direkte innvalg 777 19231

Intern kopi:

Einar Pedersen, rådmann
Gunn Andersen etatsleder drift og utvikling

Ved all kontakt med avdelingen i denne sak, vennligst referer til saksnummer 2015/1111